

spoštovanja in simbol ujedinjene svetinje. Tako se bomo vsi klanjali in molili pred eno svetinjo in vsi eni luči prilivali olje naših najplemenitejših oljk.

Naša nova Akademija se mora razrasti ne samo v širino, ampak tudi na višino. Ona je vrelec, iz katerega mora piti ves naš narod, zato mora biti čista in zdrava. Njeno korito mora biti snažno, ker njen nevidni šum lahko slušajo oni, ki so se napili, pri izviru pa mora biti dovolj prostora, da se bodo lahko napili vsi, ki so žejni.

Doslej je delala, kolikor je mogla, na to, kar smo dosegli, ko smo prišli do svoje domovine; toda odslej je njena skrb, da se pobriga za domovino naše dece, za domovino bodočega človeka, ki bo imel druge poglede in vidike. To bodi naše rodoljubje v bodoče, to bodi naše stremljenje in hrepenenje, ker bomo samo tako zapustili naši deci orožja, s katerim bo stopila pred Miloša, ko bo prišel čas, kakor so ga nam zapustili naši predniki za današnji dan. Završili smo delo, ki so ga začeli oni, sedaj je treba, da začnemo svoje.

Veselega lica z bakljo v noč! Veselega lica z vero v dan!“ —on—

K Prešernovemu „Ribiču“. V tej baladi, ki jo je prvič prinesel „Illyrisches Blatt“ 3. marca 1838 v 9. številki, pravijo morska dekleta ribiču: „Kak blizu strelcu stoji lepota, ki zanjo srce ti gori.“ O teh besedah ne piše Luka Pintar nikjer, niti v „Saturah“, niti kje drugje. In vendar so potrebne komentarja.

Razlago za te besede dobimo, če si ogledamo kako karto južnega zvezdnega neba. Na njej so vpodobljene figure živalskega kroga (zodijaka ali ekliptike) in puščica na Strelčevem loku je naperjena prav v sredino Device, torej tistega sozvezdja, v katero je bil ribič tako zamaknjen. Le spomnimo se Prešernovih besed:

„Mlad ribič céle noči veslá,
Visóko na nébi zvézda migljá,
Nevárne mu káže póta morjá.

Več lét mu žárki zvézde lepé
Ljubézen síjejo v mládo sercé,
Mu v pèrsih budíjo čísté željé.

Ak káki vihar od déleč pertí,
Ak káki se mórski sòm pervalí,
Ak káko mu bréžno naspróti reží,

Na zvézdo gled'jóč vhití, bo otét;
Mlad ribič od čistiga ógnja vnét,
Po mórji je váрно veslál več lét.“

Sicer je še nekaj zvezd, ki so imenovane po lepih ženskah; a nobena zvezda in nobeno znamenje iz ekliptike nima tolikega pomena za mornarja in za astronomsko navigacijo kakor baš Devica. V začetku Device se namreč nahaja takozvana jesenska točka, to je tista točka nebesnega ravnika, v kateri stopa središče solнца 23. 9. (med navideznim obhodom okrog zemlje) v ravnik (jesenski ekvinokcij). To je čas groznih viharjev in dolgotrajnega deževja, torej takih dogodkov, ki se jih mornarji silno boje.

Morska deklica, ki pravi ribiču: „Kak blizu strelca stoji lepota, ki zanjo srce ti gori,“ namiguje na to, da grozi lepi Devici, ki jo mornar vedno gleda, puščica s Strelčevega loka, da bo torej krasotica Strelčev plen — nikoli ne bo ribičeva.

Ivan Košťál.

Koncert „Ljubljanskega Zvona“ dne 16. maja 1919. Zdi se mi za naše razmere zelo značilno, da je bil ta koncert slabo obiskan ter da ga je „Slovenec“ popolnoma prezrl, „Slov. Narod“ pa ga le na kratko ocenil in šel pri tem molče mimo onega, kar je bilo na tem koncertu najpomembnejšega.

Ljubljana je slovenski kulturni centrum pač le po tem, ker tu slučajno biva največ slovenskih tvornih duhov, nikakor pa ne po tem, da bi naša kultura imela tu res kako ozračje, ali kako, vsem tvorcem tako blagodejno, široko resonanco. Ljubljana se marveč naravnost odlikuje po nenavadni duševni mrzloti, ki se že hudo približuje ledišču.

Kar čudno bi bilo, če bi kak kulturni pojav zbudil tu kaj prida zanimanja. Naše javno življenje je skoroda gluho za probleme kulture; v najugodnejšem slučaju smatrajo umetnost le za nakit življenja, le za luksus. Treba pa je enkrat povdariti z močnim povdarkom, da je samotvorna duševna kultura najvišja potencia življenja vsakega naroda. Ona je, ki daje narodu ceno in vrednost v duševnem svetu celega človeštva.

Vse, kar se drugega godi v narodovem življenju, zlasti vse, kar je v zvezi z njegovo materialno kulturo, je pač važno za narodov (takorekoč) vegetativni, telesni obstoj, toda vendar ni samo sebi namen, temveč edinole baza duševni kulturi. Podobno kakor tudi v življenju poedinca, ni življenja smisel v gojitvi telesa, temveč brezdvomno v tem, da človek doseže čim večjo duševno popolnost in vdejstvitelnost. Duševne kulture narodove najlepši cvet pa je narodova umetnost. Vsaka umetniška tvorna osebnost je vsled tega za narod dragocen zaklad. In če premislimo, da je pojava talentov precej nezavisna od številnosti naroda in od višine njegove kulture, da je temveč le srečen slučaj usode, ki narod obdari z novo umetniško silo, potem je pač dostojno in pravično, da vsi, ki ljubimo kulturo svojega naroda, kakor praznik slavimo oni dan, ki nam odkrije novo umetniško silo.

Tak praznik je pomenilo zame izvajanje 1. stavka godalnega kvarteta, katerega je napisal Lucijan M. Škerjanc. On je zelo mlad, napisal je že precejšnje število lepih, zanimivih pesmi, toda moč njegovega talenta se je najbolj očitno pokazala v tem stavku. Dasi delo ni brez senčnih strani — kako bi naj tudi bilo drugače pri prvem poskusu, v tako težavni obliki, v malo poznanem materialu — vendar vdarja na vseh koncih in krajih iz dela tako močan vrelec tvorne sile, tako pestra iznajdljivost, bodisi melodična, bodisi harmonična, tako močan instinkt za oblikovanje, da vidim v Škerjancu enega najmočnejših kompozitorskih talentov, kar nam jih je usoda do sedaj naklonila. Narod moj in oni, ki ga reprezentirate, ali boste dovoljno spoznali, kaj je naša korist in ob enem naša dolžnost sedaj, ko se Škerjanc odpravlja v svet, da se popolnoma posveti in poglobi v svoji umetnosti!? —

Kakor je zame velika pomembnost Škerjančevega nastopa, vendar bi bilo krivično, če bi ne povdaril še drugega važnega pojava na tem koncertu. S Škerjančevim delom se nam je prvič predstavila kvartetna združba: gg. brata Zika, Trost in Dežela, ki so razen Škerjanca igrali še Čajkovskega kvartet v D-duru. Dočim so bili gospodje pri Škerjančevem delu v začetku še nekako